

Presenting a Model of the Impact of Collaborative Culture on Teachers' Teaching Self-Efficacy with an Emphasis on the Mediating Role of Professional Knowledge

Jafar Beikzad¹, Mohammad Mahdi Binesh², Aynaz Naeim³

1. Department of Public Administration, Bon.C., Islamic Azad University, Bonab, Iran. (Corresponding Author).

2. Department of Public Administration, Bon.C., Islamic Azad University, Bonab, Iran.

3. Department of Educational management, Bon.C., Islamic Azad University, Bonab, Iran.

✦ **Corresponding Author Email:** beikzad.jafar@iau.ac.ir

Research Paper

Receive: 2025/07/10
Accept: 2025/11/13
Initial Publish: 2025/11/15
Final Publish: 2026/04/09

Keywords:

Collaborative Culture, Professional Knowledge, Teaching Self-Efficacy, Teachers.

Article Cite:

Beikzad, J., Binesh, M. M., & Naeim, A. (2026). Presenting a Model of the Impact of Collaborative Culture on Teachers' Teaching Self-Efficacy with an Emphasis on the Mediating Role of Professional Knowledge. *Sociology of Education*, 12(1): 1-12.

Abstract

Purpose: Teachers' teaching self-efficacy plays an effective role in improving students' learning, and it seems that collaborative culture and professional knowledge have an impact on it. Therefore, the present research was conducted with the aim of presenting a model of the impact of collaborative culture on teachers' teaching self-efficacy with an emphasis the mediating role of professional knowledge.

Methodology: This research was applied in terms of purpose and descriptive from type of correlation in terms of implementation method. The research population was teachers of the first and second period of elementary schools in Bonab with number 420 people. The sample size based on the Cochran formula was estimated to be 201 people, who were selected using the stratified sampling method. Research data were collected using the collaborative culture questionnaire (William et al., 2004), professional knowledge questionnaire (Stronge, 2018), and teaching self-efficacy questionnaire (Tschannen-Moran, & Hoy, 2001) and analyzed using the structural equation modeling method in Smart PLS-3 software.

Findings: The results of the present research indicated that the model of the impact of collaborative culture on teachers' teaching self-efficacy with an emphasis the mediating role of professional knowledge had a good fit. Also, the direct effect of collaborative culture on professional knowledge, the direct effect of professional knowledge on teaching self-efficacy, and the direct effect of collaborative culture on teaching self-efficacy were positive and significant ($P < 0.01$). In addition, the indirect effect of collaborative culture with the mediating of professional knowledge on teaching self-efficacy based on the Sobel statistic was significant ($P < 0.01$).

Conclusion: According to the results of this research, managers, officials, and planners of the educational system to improve teachers' teaching self-efficacy can provide the basis for promoting a collaborative culture and professional knowledge of teachers through educational programs.

<https://doi.org/10.61838/kman.soc.12.1.14>

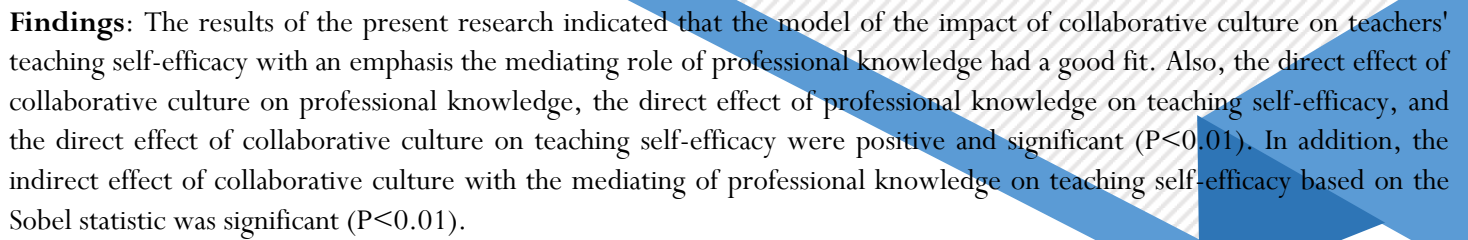

Creative Commons: CC BY 4.0

Detailed Abstract

Introduction: Teachers, as one of the most important elements of the education system, play an effective and key role in improving the state of this system; so that their teaching attitude and method and the level of their teaching self-efficacy have a direct impact on enriching the classroom environment (Chunta & DuPaul, 2022). One of the factors affecting the quality of teachers' teaching is the level of teachers' competencies, capabilities, and abilities for teaching, which is also called teaching self-efficacy (Ozdogru et al., 2025). Self-efficacy refers to the judgment, evaluation, and belief about competencies, capabilities, and abilities to create positive changes in order to achieve goals (Hajovsky et al., 2020). Teaching self-efficacy as an important and key component of teaching, means a teacher's confidence in their competencies and abilities to successfully manage responsibilities, demands, and problems related to educational activities (Arai et al., 2024). Teachers with higher teaching self-efficacy have more, more favorable, and more constructive interactions with students, spend more time in class on educational activities, show greater acceptance of students' ideas, teach educational content in accordance with students' abilities, show more creativity and innovation in teaching, and use more diverse, active, and efficient teaching methods (Buric et al., 2024). One of the possible variables related to teaching self-efficacy is the collaborative culture. The collaborative culture as one of the key and distinguishing characteristics of successful organizations is one of the important discussions in organizational topics such as knowledge management, organizational innovation and creativity, organizational transformation, organizational commitment, etc. (Latif et al., 2025). The collaborative culture as the foundation of the organization refers to a set of shared assumptions, beliefs, and values in order to carry out organizational activities and goals (Kapogiannis & Sherratt, 2018). When there is participation and collaboration in an organization, the members of the organization are more inclined to carry out group activities and are always looking for growth and improvement of each other in an interactive space, which improves organizational communications, collaboration, open-mindedness, and the promotion of organizational skills (Lopez et al., 2025). One of the possible variables that can mediate between teachers' teaching self-efficacy and a culture of collaboration is professional knowledge. Teachers are the main agents of the education system who take steps towards achieving the goals of this system. In this education system, the teacher is considered the fulcrum of any change and development, and the professional knowledge of teachers is the foundation of any change and development in any system, including the education system (Laing et al., 2022). Teacher professional knowledge refers to the knowledge competencies of the teacher in fulfilling the needs and demands of the teaching profession and the integrated use of a set of teaching knowledge, skills, and attitudes that are reflected in the teacher's performance (Oden et al., 2024). Having professional knowledge is of great importance for performing the duties and responsibilities of a teacher and requires mastery of knowledge, knowledge production, and knowledge application (Jensen et al., 2025). Teachers who have higher professional knowledge are more successful in engaging students in learning activities, enjoying the teaching and learning process, and making educational content meaningful (Maamri et al., 2024). Teachers' teaching self-efficacy plays an effective role in improving students' learning, and it seems that collaborative culture and professional knowledge have an impact on it. Therefore, the present research was conducted with the aim of presenting a model of the impact of collaborative culture on teachers' teaching self-efficacy with an emphasis the mediating role of professional knowledge.

Methodology: This research was applied in terms of purpose and descriptive from type of correlation in terms of implementation method. The research population was teachers of the first and second period of elementary schools in Bonab with number 420 people. The sample size based on the Cochran formula was estimated to be 201 people, who were selected using the stratified sampling method. Research data were collected using the collaborative culture questionnaire (William et al., 2004), professional knowledge questionnaire (Stronge, 2018), and teaching self-efficacy questionnaire (Tschannen-Moran, & Hoy, 2001) and analyzed using the structural equation modeling method in Smart PLS-3 software. In this study, the face validity of the questionnaires on collaborative culture, professional knowledge, and teaching self-efficacy was confirmed by professors and experts. Their construct validity was obtained by the average variance extracted method as 0.708, 0.668, and 0.565, respectively, and their reliability was obtained by the Cronbach's alpha method as 0.863, 0.928, and 0.918, respectively, and by the combined method as 0.907, 0.937, and 0.927, respectively.

Findings: The results of the present research indicated that the model of the impact of collaborative culture on teachers' teaching self-efficacy with an emphasis the mediating role of professional knowledge had a good fit. Also, the direct effect of collaborative culture on professional knowledge, the direct effect of professional knowledge on teaching self-efficacy, and the direct effect of collaborative culture on teaching self-efficacy were positive and significant ($P < 0.01$). In addition, the indirect effect of collaborative culture with the mediating of professional knowledge on teaching self-efficacy based on the Sobel statistic was significant ($P < 0.01$).

Conclusion: The present research faced difficulties in completing the research instruments due to the dispersion of the research population and was conducted only on teachers in Bonab city, regardless of their gender. Therefore, conducting research on teachers in other cities and even on principals and assistant principals, and in addition, examining the relationships between the variables of the present study by separating the gender of teachers, can yield useful results. According to the results of this research, managers, officials, and planners of the educational system to improve teachers' teaching self-efficacy can provide the basis for promoting a collaborative culture and professional knowledge of teachers through educational programs. Also, holding weekly or monthly meetings between teachers of different grades to exchange educational experiences, new teaching methods, and solve common problems is recommended. Designing and implementing classes with the cooperation of two or more teachers simultaneously can promote professional interaction and mutual learning in teachers. The latest suggestion is to design practical courses for new teaching methods, classroom management, evaluation of academic progress, and communication skills with the aim of increasing teachers' self-confidence and mastery of the classroom.

جامعه‌شناسی آموزش و پرورش

ارائه مدل تاثیر فرهنگ همکاری بر خودکارآمدی تدریس معلمان با تاکید بر نقش میانجی دانش حرفه‌ای

جعفر بیکزاد^۱، * محمدمهدی بینش^۲، آیناز نعیم^۳

۱. گروه مدیریت دولتی، واحد بناب، دانشگاه آزاد اسلامی، بناب، ایران (نویسنده مسئول).

۲. گروه مدیریت دولتی، واحد بناب، دانشگاه آزاد اسلامی، بناب، ایران.

۳. گروه مدیریت آموزشی، واحد بناب، دانشگاه آزاد اسلامی، بناب، ایران.

✦ ایمیل نویسنده مسئول: beikzad.jafar@iau.ac.ir

چکیده

مقاله تحقیقاتی

هدف: خودکارآمدی تدریس معلمان نقش موثری در بهبود یادگیری دانش‌آموزان دارد و به نظر می‌رسد که فرهنگ همکاری و دانش حرفه‌ای بر آن تاثیر داشته باشند. بنابراین، پژوهش حاضر با هدف ارائه مدل تاثیر فرهنگ همکاری بر خودکارآمدی تدریس معلمان با تاکید بر نقش میانجی دانش حرفه‌ای انجام شد.

روش‌شناسی: این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از نظر شیوه اجرا، توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه پژوهش معلمان مدارس دوره اول و دوم ابتدایی شهر بناب به تعداد ۴۲۰ نفر بودند. حجم نمونه بر اساس فرمول کوکران ۲۰۱ نفر برآورد که با روش نمونه‌گیری طبقه‌ای انتخاب شدند. داده‌های پژوهش با پرسشنامه فرهنگ همکاری (ویلیام و همکاران، ۲۰۰۴)، پرسشنامه دانش حرفه‌ای (استرانگ، ۲۰۱۸) و پرسشنامه خودکارآمدی تدریس (اسچانن و همکاران، ۲۰۰۱) گردآوری و با روش مدل‌سازی معادلات ساختاری در نرم‌افزار Smart PLS-3 تحلیل شدند.

یافته‌ها: نتایج پژوهش حاضر حاکی از آن بود که مدل تاثیر فرهنگ همکاری بر خودکارآمدی تدریس معلمان با تاکید بر نقش میانجی دانش حرفه‌ای برازش مناسبی داشت. همچنین، اثر مستقیم فرهنگ همکاری بر دانش حرفه‌ای، اثر مستقیم دانش حرفه‌ای بر خودکارآمدی تدریس و اثر مستقیم فرهنگ همکاری بر خودکارآمدی تدریس مثبت و معنادار بود ($P < 0/01$). علاوه بر آن، اثر غیرمستقیم فرهنگ همکاری با میانجی دانش حرفه‌ای بر خودکارآمدی تدریس بر اساس آماره سوپل معنادار بود ($P < 0/01$).

نتیجه‌گیری: طبق نتایج این پژوهش، مدیران، مسئولان و برنامه‌ریزان نظام آموزشی برای بهبود خودکارآمدی تدریس معلمان می‌توانند از طریق برنامه‌های آموزشی زمینه را برای ارتقای فرهنگ همکاری و دانش حرفه‌ای معلمان فراهم آورند.

استناد مقاله:

بیکزاد، جعفر، بینش، محمدمهدی، و نعیم، آیناز. (۱۴۰۵). ارائه مدل تاثیر فرهنگ همکاری بر خودکارآمدی تدریس معلمان با تاکید بر نقش میانجی دانش حرفه‌ای. جامعه‌شناسی آموزش و پرورش، ۱۲(۱): ۱-۱۲.

<https://doi.org/10.61838/kman.soe.12.1.14>

Creative Commons: CC BY 4.0

مقدمه

معلمان به‌عنوان یکی از مهم‌ترین عناصر نظام آموزش و پرورش نقش موثر و کلیدی در بهبود وضعیت این نظام دارند؛ به‌طوری‌نگرش و نحوه تدریس آنان و میزان خودکارآمدی تدریس آنان تاثیر مستقیمی بر غنی‌سازی محیط کلاس دارد (Chunta & DuPaul, 2022). یکی از عوامل موثر در کیفیت تدریس معلمان، میزان شایستگی‌ها، قابلیت‌ها و توانمندی‌های مدرسان برای تدریس است که به آن خودکارآمدی تدریس نیز می‌گویند (Ozdogru et al., 2025). خودکارآمدی به قضاوت، ارزیابی و باور درباره شایستگی‌ها، قابلیت‌ها و توانمندی‌ها جهت ایجاد تغییرهای مثبت در راستای دستیابی به اهداف اشاره دارد. بر همین اساس، خودکارآمدی تدریس به قضاوت، ارزیابی، باور و اعتماد به شایستگی‌ها، قابلیت‌ها و توانمندی‌های معلمان جهت تدریس و انجام اقدام‌ها و فعالیت‌های موثر در این زمینه و ایجاد پیامدهای مثبت در فراگیران اشاره دارد (Hajovsky et al., 2020). در تعریفی دیگر، خودکارآمدی تدریس به‌عنوان یک جزء مهم و کلیدی تدریس به معنای اعتماد معلم به شایستگی‌ها و توانمندی‌های خود جهت مدیریت موفق مسئولیت‌ها، خواسته‌ها و مشکل‌های مرتبط با فعالیت‌های آموزشی است (Arai et al., 2024). معلمان دارای خودکارآمدی تدریس با ایجاد فضای مطلوب یادگیری و بهره‌گیری از مواد آموزشی و علوم و فنون نوین و با برقراری روابط مناسب با فراگیر، آنها را در جهت پیشرفت، بهبود و توسعه مهارت‌ها هدایت می‌کنند. چنین معلمانی با توجه به صلاحیت‌ها و مهارت‌های خاص خود بهتر می‌توانند نیازهای فراگیران، بازار کار و جامعه تشخیص دهند و بر مبنای آنها آموزش‌های موثری را ارائه نمایند (Liu et al., 2019). خودکارآمدی تدریس با سطوح بالاتر موفقیت و انگیزه دانش‌آموزان مرتبط بوده و تاثیر زیادی بر روش‌های آموزشی، شور و شوق، تعهد و رفتار تدریس معلمان و بهبود فعالیت‌های آموزشی دانش‌آموزان و درگیرکردن آنها در محتوای آموزشی دارد (Zhao et al., 2025). معلمان دارای خودکارآمدی تدریس بالاتر با دانش‌آموزان تعامل‌های بیشتر، مطلوب‌تر و سازنده‌تری دارند، در کلاس زمان بیشتری را صرف فعالیت‌های آموزشی می‌کنند، نسبت به ایده‌های دانش‌آموزان پذیرش بیشتری از خود نشان می‌دهند، متناسب با توانمندی‌های دانش‌آموزان اقدام به تدریس محتوای آموزشی می‌نمایند، در تدریس از خود خلاقیت و نوآوری بیشتری نشان می‌دهند و از روش‌های تدریس متنوع‌تر، فعال‌تر و کارآمدتر استفاده می‌کنند (Buric et al., 2024).

یکی از متغیرهای احتمالی مرتبط با خودکارآمدی تدریس، فرهنگ همکاری است. فرهنگ میان اعضای یک سازمان، مشترک است و به اعضای آن کمک می‌کند تا مسائل داخلی و خارجی را درک و در راستای حل مسائل و بهینه‌سازی سازمان و ایجاد مزیت رقابتی برای آن حرکت نمایند (Nguyen et al., 2021). فرهنگ همکاری به‌عنوان یکی از ویژگی‌های کلیدی و متمایزکننده سازمان‌های موفق یکی از بحث‌های مهم در مباحث سازمانی مانند مدیریت دانش، نوآوری و خلاقیت سازمانی، تحول سازمانی، تعهد سازمانی و غیره است (Latif et al., 2025). فرهنگ همکاری به‌عنوان پایه و اساس سازمان به مجموعه‌ای از پیش‌فرض‌ها، اعتقادات و ارزش‌های مشترک در راستای انجام فعالیت‌ها و هدف‌های سازمانی اشاره دارد (Kapogiannis & Sherratt, 2018). این فرهنگ نشان‌دهنده این است که افراد چگونه به‌طور گسترده با یکدیگر همکاری می‌کنند، چطور با یکدیگر ارتباط برقرار می‌سازند و چگونه به سمت هدف‌های مشترک سازمانی گام برمی‌دارند که این امر باعث ایجاد همکاری با کیفیت بالاتر و تمایل کارکنان به پیشنهاد‌های خلاقانه بدون ترس از انتقاد و مجازات می‌شود (Usman Shehzad et al., 2021). فرهنگ همکاری به مجموعه‌ای از ویژگی‌ها مانند دقت و سرعت، سازگاری، انگیزه کاری، توجه به هدف‌های سازمانی و تسلط شخصی می‌پردازد و باعث موفقیت در هدف‌های مشترک سازمانی و افزایش بهره‌وری و اثربخشی سازمانی می‌شود (Jo, 2025). هنگامی که در یک سازمان مشارکت و همکاری وجود داشته باشد، اعضای سازمان برای انجام فعالیت‌های گروهی تمایل بیشتری دارند و همواره به‌دنبال رشد و ارتقای یکدیگر در فضای تعاملی می‌باشند که این امر باعث بهبود ارتباط‌های سازمانی، تشریک مساعی، آزاداندیشی و ارتقای مهارت‌های سازمانی می‌شود (Lopez et al., 2025).

یکی از متغیرهای احتمالی که می‌تواند بین خودکارآمدی تدریس معلمان و فرهنگ همکاری نقش میانجی داشته باشد، دانش حرفه‌ای است. معلمان کارگزاران اصلی نظام آموزش و پرورش هستند که در راستای تحقق اهداف این نظام گام برمی‌دارند. در این نظام آموزشی از معلم به‌عنوان نقطه اتکای هر تغییر و تحولی یاد می‌شود و دانش حرفه‌ای معلمان، پایه و اساس هر نوع تغییر و تحول در هر نظامی از جمله نظام آموزش و پرورش است (Laing et al., 2022). دانش حرفه‌ای معلم به شایستگی‌های دانشی معلم در تحقق نیازها و مطالبه‌های حرفه تدریس و استفاده یکپارچه از مجموعه‌ای از دانش‌ها، مهارت‌ها و نگرش‌های تدریس اشاره دارد که در عملکرد معلم بازتاب می‌یابد (Oden et al., 2024). دانش حرفه‌ای شامل مجموعه‌ای از شناخت‌ها،

گرایش‌ها و مهارت‌هایی است که معلم با استفاده از آنها می‌تواند در جریان آموزش و یادگیری به پرورش شناختی، جسمی، عاطفی و اجتماعی دانش‌آموزان کمک نماید (Duckers et al., 2026). موفقیت هر نظام آموزشی تا حد زیادی به شایستگی، مهارت و دانش حرفه‌ای معلمان آن بستگی دارد و از آنجایی که بین معلم و دانش‌آموزان ارتباط متقابل وجود دارد، نحوه رفتار عمل نقش موثری در جهت‌دهی به رفتار دانش‌آموزان خواهد داشت (Justin et al., 2022). داشتن دانش حرفه‌ای برای انجام وظیفه و تکلیف معلمی اهمیت زیادی دارد و مستلزم تسلط بر دانش، تولید دانش و کاربست دانش می‌باشد (Jensen et al., 2025). معلمانی که دانش حرفه‌ای بالاتری دارند در جلب مشارکت دانش‌آموزان در فعالیت‌های یادگیری، لذت‌بردن از فرآیند یاددهی و یادگیری و معنادار کردن محتواهای آموزشی موفق‌تر هستند (Maamri et al., 2024).

درباره روابط فرهنگ همکاری، دانش حرفه‌ای و خودکارآمدی تدریس معلمان پژوهش‌های اندکی انجام شده و در این زمینه پژوهشی درباره روابط فرهنگ همکاری، خودکارآمدی تدریس و دانش حرفه‌ای معلمان یافت نشد. برای مثال، نتایج پژوهش Hadad & Deshen (2025) نشان داد که خودکارآمدی بالاتر نقش موثری در افزایش مشارکت در فعالیت‌های یادگیری - تدریس داشت. در پژوهشی دیگر Safari et al (2019) گزارش کردند که همکاری بین معلمان مدرسه و ارتقای کیفیت فرآیند یاددهی - یادگیری رابطه مثبت و معنادار داشتند. Hassani & Ahmadi (2015) ضمن به این نتیجه رسیدند که بین فرهنگ سازمانی با توسعه حرفه‌ای معلمان رابطه مثبت و معنادار وجود داشت. همچنین، نتایج پژوهش Hosseini Tabaghdehi & Taheri (2025) نشان داد که فرهنگ مدرسه بر کیفیت آموزش و خودکارآمدی خلاق معلمان دوره ابتدایی اثر مستقیم و معنادار داشت. Esmaili et al (2020) ضمن به این نتیجه رسیدند که بین اعتماد سازمانی، همکاری میان معلمان، تصمیم‌گیری مشارکتی، خودکارآمدی معلمان و فعالیت تدریس معلمان رابطه مثبت و معنادار وجود داشت. علاوه بر آن، نتایج پژوهش Hoang & Le (2024) حاکی از آن بود که خودکارآمدی، فرهنگ مدرسه دانش‌محور و تسهیم دانش معلمان رابطه مثبت و معنادار داشتند. در پژوهشی دیگر Moradi & Shahmohammadi (2024) گزارش کردند که رهبری تحول‌آفرین، فرهنگ مدرسه دانش‌محور و تسهیم دانش بر خودکارآمدی معلمان اثر مستقیم و معنادار داشتند. Salari & Aminbeidokhti (2022) ضمن به این نتیجه رسیدند که توسعه حرفه‌ای معلمان با مدیریت دانش و خودکارآمدی آنان رابطه مثبت و معنادار داشت.

نظام آموزش و پرورش به‌عنوان یکی از اساسی‌ترین نهادهای اجتماعی نقش کلیدی در تربیت نیروی انسانی و توسعه فرهنگی و اجتماعی ایفا می‌کند. کیفیت عملکرد معلمان به‌عنوان یکی از مهم‌ترین عناصر این نظام تاثیر مستقیمی بر ارتقای یادگیری دانش‌آموزان و تحقق هدف‌های آموزشی دارد. در این میان، عواملی مانند فرهنگ همکاری، خودکارآمدی تدریس و دانش حرفه‌ای از مهم‌ترین متغیرهایی هستند که در بهبود عملکرد معلمان نقش اساسی دارند. بنابراین، شناخت روابط میان این عوامل و ارائه مدلی ساختاری برای تحلیل آنها می‌تواند به شناخت وضعیت کیفیت آموزشی و طراحی برنامه‌هایی برای بهبود آن کمک شایانی نماید. بنابراین، پژوهش حاضر با هدف ارائه مدل تاثیر فرهنگ همکاری بر خودکارآمدی تدریس معلمان با تاکید بر نقش میانجی دانش حرفه‌ای انجام شد.

روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش از نظر هدف، کاربردی و از نظر شیوه اجرا، توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه پژوهش معلمان مدارس دوره اول و دوم ابتدایی شهر بناب به تعداد ۴۲۰ نفر بودند. حجم نمونه بر اساس فرمول کوکران ۲۰۱ نفر برآورد که با روش نمونه‌گیری طبقه‌ای انتخاب شدند. بدین ترتیب که ابتدا جامعه آماری بر اساس دوره تحصیلی، جنسیت و منطقه به هشت طبقه تقسیم و سپس برای انتخاب نمونه آماری از هر یک از طبقات با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای تعداد نمونه متناسب با حجم هر طبقه انتخاب شد. به عبارت دیگر، پس از محاسبه سهم هر یک از طبقات در حجم نمونه آماری به روش نمونه‌گیری تصادفی ساده با کمک قرعه‌کشی افراد موردنظر از هر طبقه به تعداد مشخص شده انتخاب شدند. نمونه آماری و سهم هر طبقه در نمونه آماری در جدول ۱ ارائه شد.

جدول ۱. نمونه آماری و سهم هر طبقه در نمونه آماری

ردیف	طبقه	تعداد	سهم هر طبقه در نمونه آماری
۱	معلمان مرد مدارس شهری دوره اول ابتدایی	۱۵	۷

۴۱	۸۵	معلمان زن مدارس شهری دوره اول ابتدایی	۲
۱۷	۳۵	معلمان مرد مدارس روستایی دوره اول ابتدایی	۳
۲۶	۵۵	معلمان زن مدارس روستایی دوره اول ابتدایی	۴
۱۴	۳۰	معلمان مرد مدارس شهری دوره دوم ابتدایی	۵
۴۸	۱۰۰	معلمان زن مدارس شهری دوره دوم ابتدایی	۶
۱۹	۴۰	معلمان مرد مدارس روستایی دوره دوم ابتدایی	۷
۲۹	۶۰	معلمان زن مدارس روستایی دوره دوم ابتدایی	۸
۲۰۱	۴۲۰	۸ طبقه	کل

در جدول ۱، نمونه آماری و سهم هر طبقه در نمونه آماری مشخص شده است. در این پژوهش برای گردآوری داده‌ها از سه پرسشنامه فرهنگ همکاری، دانش حرفه‌ای و خودکارآمدی تدریس استفاده شد. پرسشنامه اول، یعنی پرسشنامه فرهنگ همکاری دارای چهار سوال و بدون مولفه بود که توسط William et al (2004) طراحی شد. پرسشنامه دوم، یعنی پرسشنامه دانش حرفه‌ای دارای هفده سوال و چهار مولفه تجربه، آمادگی، توانایی کلامی و دانش بود که توسط Stronge (2018) طراحی شد. پرسشنامه سوم، یعنی پرسشنامه خودکارآمدی تدریس دارای بیست و چهار سوال و سه مولفه درگیر کردن فراگیر، راهبردهای آموزشی و مدیریت کلاس بود که توسط Tschannen-Moran & Hoy (2001) طراحی شد. برای پاسخگویی به هر یک از سوال‌ها از طیف پنج گزینه‌ای لیکرت از کاملاً مخالفم با نمره یک تا کاملاً موافق با نمره پنج استفاده شد. در این پژوهش، روایی صوری پرسشنامه‌های فرهنگ همکاری، دانش حرفه‌ای و خودکارآمدی تدریس با نظر اساتید و کارشناسان مورد تایید قرار گرفت، روایی سازه آنها با روش میانگین واریانس استخراج‌شده به ترتیب ۰/۷۰۸، ۰/۶۶۸ و ۰/۵۶۵ و پایایی آنها با روش آلفای کرونباخ به ترتیب ۰/۸۶۳، ۰/۹۲۸ و ۰/۹۱۸ و با روش ترکیبی به ترتیب ۰/۹۰۷، ۰/۹۳۷ و ۰/۹۲۷ به دست آمد.

برای انجام مطالعه حاضر، ابتدا هماهنگی‌های لازم با مسئولان اداره آموزش و پرورش شهر بناب به عمل آمد و پس از تعیین حجم جامعه با توجه به طبقه‌ها، حجم نمونه برای هر طبقه بر اساس جدول ۱ محاسبه و سپس به روش تصادفی به همان تعداد از میان اعضای جامعه با روش نمونه‌گیری تصادفی ساده با کمک قرعه‌کشی نمونه‌گیری انجام شد. برای نمونه‌ها اهمیت و ضرورت پژوهش تبیین و درباره رعایت موازین اخلاقی توجیه شدند. در مرحله بعد از آنان خواسته شد تا به ابزارهای پژوهش به صورت دقیق و کامل پاسخ دهند و در نهایت از آنها به دلیل شرکت در پژوهش و پاسخ به ابزارهای پژوهش تقدیر و تشکر به عمل آمد.

در این پژوهش، داده‌ها پس از گردآوری با ابزارهای معرفی شده در بالا با استفاده از روش مدل‌سازی معادلات ساختاری در نرم‌افزار Smart PLS-3 تحلیل شدند.

یافته‌های پژوهش

در این مطالعه، تعداد ۲۰۱ نفر از معلمان مدارس دوره اول و دوم ابتدایی بودند. ضرایب همبستگی فرهنگ همکاری، دانش حرفه‌ای و خودکارآمدی تدریس معلمان در جدول ۲ ارائه شد.

جدول ۲. ضرایب همبستگی فرهنگ همکاری، دانش حرفه‌ای و خودکارآمدی تدریس معلمان

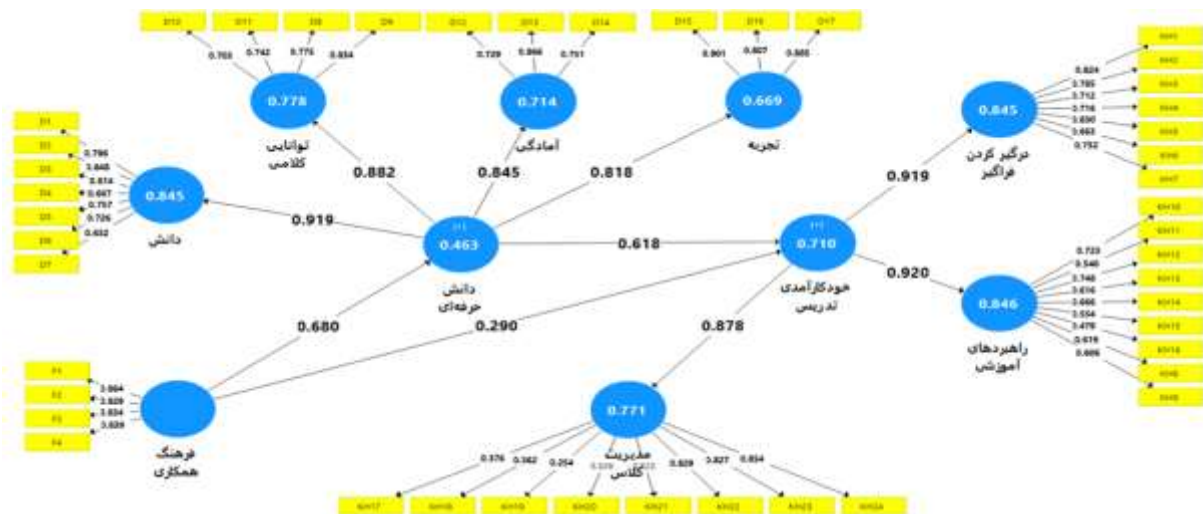
متغیر	فرهنگ همکاری	دانش حرفه‌ای	خودکارآمدی تدریس
فرهنگ همکاری	۱		
دانش حرفه‌ای	۰/۶۸۵	۱	
خودکارآمدی تدریس	۰/۵۴۷	۰/۷۱۵	۱

بر اساس جدول ۲، بین فرهنگ همکاری، دانش حرفه‌ای و خودکارآمدی تدریس معلمان رابطه مثبت و معنادار وجود داشت. شاخص‌های برازندگی مدل تاثیر فرهنگ همکاری بر خودکارآمدی تدریس معلمان با تاکید بر نقش میانجی دانش حرفه‌ای در جدول ۳ ارائه شد.

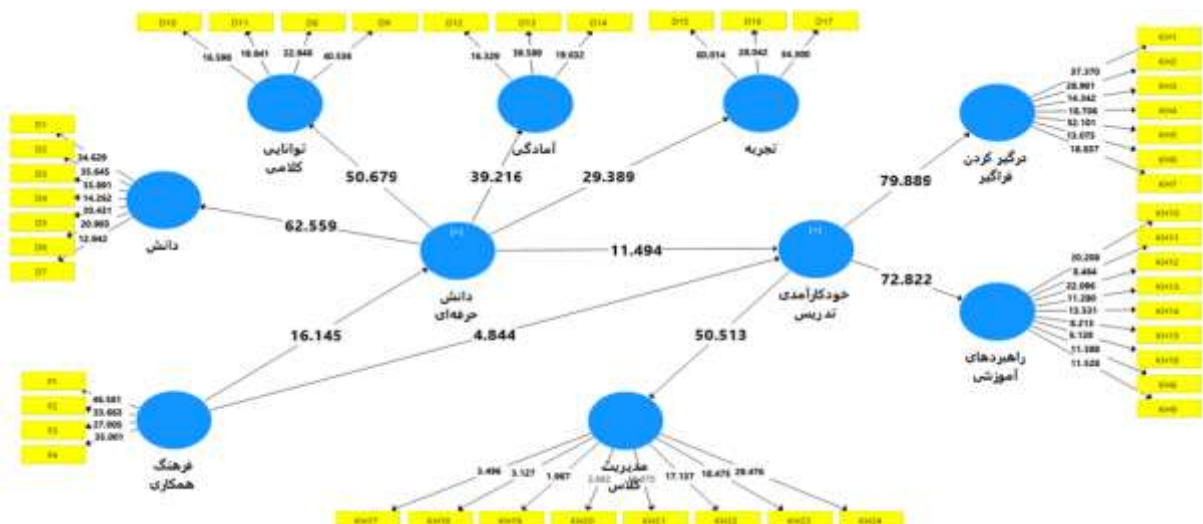
جدول ۳. شاخص‌های برازندگی مدل تاثیر فرهنگ همکاری بر خودکارآمدی تدریس معلمان با تاکید بر نقش میانجی دانش حرفه‌ای

شاخص	مقدار
R ²	۰/۵۸۶
GOF	۰/۶۱۶

بر اساس جدول ۳، مدل تاثیر فرهنگ همکاری بر خودکارآمدی تدریس معلمان با تاکید بر نقش میانجی دانش حرفه‌ای برازش مناسبی داشت. مدل‌سازی معادلات ساختاری مدل تاثیر فرهنگ همکاری بر خودکارآمدی تدریس معلمان با تاکید بر نقش میانجی دانش حرفه‌ای در شکل‌های ۱ و ۲ و اثرهای مستقیم و غیرمستقیم آن در جدول ۴ ارائه شد.

شکل ۱. مدل‌سازی معادلات ساختاری مدل تاثیر فرهنگ همکاری بر خودکارآمدی تدریس معلمان با تاکید بر نقش میانجی دانش حرفه‌ای در وضعیت ضریب مسیر

شکل ۲. مدل‌سازی معادلات ساختاری مدل تاثیر فرهنگ همکاری بر خودکارآمدی تدریس معلمان با تاکید بر نقش میانجی دانش حرفه‌ای در وضعیت آماره تی

جدول ۴. اثرهای مستقیم و غیرمستقیم مدل تاثیر فرهنگ همکاری بر خودکارآمدی تدریس معلمان با تاکید بر نقش میانجی دانش حرفه‌ای

اثرها	ضریب مسیر	آماره تی	معناداری	نتیجه
اثر مستقیم فرهنگ همکاری بر دانش حرفه‌ای	۰/۶۸۰	۱۶/۱۴۵	<۰/۰۱	تایید
اثر مستقیم دانش حرفه‌ای بر خودکارآمدی تدریس	۰/۶۱۸	۱۱/۴۹۴	<۰/۰۱	تایید
اثر مستقیم فرهنگ همکاری بر خودکارآمدی تدریس	۰/۲۹۰	۴/۸۴۴	<۰/۰۱	تایید
اثر غیرمستقیم فرهنگ همکاری بر خودکارآمدی تدریس با میانجی دانش حرفه‌ای	آزمون سوبل	۹/۳۴۵	<۰/۰۱	تایید

بر اساس شکل‌های ۱ و ۲ و جدول ۳، اثر مستقیم فرهنگ همکاری بر دانش حرفه‌ای، اثر مستقیم دانش حرفه‌ای بر خودکارآمدی تدریس و اثر مستقیم فرهنگ همکاری بر خودکارآمدی تدریس مثبت و معنادار بود ($P < 0/01$). علاوه بر آن، اثر غیرمستقیم فرهنگ همکاری با میانجی دانش حرفه‌ای بر خودکارآمدی تدریس بر اساس آماره سوبل معنادار بود ($P < 0/01$).

بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به اهمیت خودکارآمدی تدریس معلمان و نقش آن در بهبود وضعیت تحصیلی و آموزشی، پژوهش حاضر با هدف ارائه مدل تاثیر فرهنگ همکاری بر خودکارآمدی تدریس معلمان با تاکید بر نقش میانجی دانش حرفه‌ای انجام شد.

یافته‌های این پژوهش نشان داد که اثر مستقیم فرهنگ همکاری بر دانش حرفه‌ای مثبت و معنادار بود که این یافته از جهاتی با یافته‌های پژوهش‌های [Hadad & Deshen \(2025\)](#)، [Safari et al \(2019\)](#) و [Hassani & Ahmadi \(2015\)](#) همسو بود. در تبیین این یافته می‌توان گفت که تقویت همکاری در مدارس می‌تواند به بهبود مهارت‌ها و دانش‌های حرفه‌ای معلمان کمک کند و در نهایت، کیفیت تدریس و عملکرد آموزشی را ارتقاء ببخشد. زمانی که معلمان در یک محیط همکاری محور قرار می‌گیرند، امکان تبادل تجربه‌ها و روش‌های تدریس میان آنها بیشتر می‌شود که این امر خود به ارتقای سطح دانش حرفه‌ای آنان منجر می‌گردد؛ به طوری که این همکاری می‌تواند از طریق فعالیت‌های گروهی و جلسه‌های آموزشی مشترک با استفاده از ابزارهای فناوری آموزشی مشترک صورت گیرد. با توجه به مطالب مطرح‌شده، منطقی است که اثر فرهنگ همکاری بر دانش حرفه‌ای مثبت و معنادار باشد.

یافته‌های دیگر این پژوهش نشان داد که اثر مستقیم دانش حرفه‌ای بر خودکارآمدی تدریس مثبت و معنادار بود که این یافته از جهاتی با یافته‌های پژوهش‌های [Hoang & Le \(2024\)](#)، [Moradi & Shahmohammadi \(2024\)](#) و [Salari & Aminbeidokhti \(2022\)](#) همسو بود. در تبیین این یافته می‌توان گفت معلمانی که در محیط همکاری‌جویانه فعالیت می‌کنند، فرصت بیشتری برای تبادل دانش، تجربه و مهارت با همکاران خود دارند که این موارد نه تنها به غنای دانش حرفه‌ای آنها می‌افزاید، بلکه باعث می‌شود تا با روش‌های نوین تدریس، فناوری‌های آموزشی و راهبردهای مدیریت کلاس آشنا شوند. همچنین، افزایش دانش حرفه‌ای به تقویت مهارت‌های ارتباطی و حل مسئله‌های تحصیلی و آموزشی کمک می‌کند و آنها را در مواجهه با چالش‌های آموزشی توانمندتر می‌سازد؛ به طوری که این دانش از طریق بهبود کیفیت آموزش سبب افزایش و ارتقای خودکارآمدی تدریس می‌گردد. با توجه به مطالب مطرح‌شده، منطقی است که اثر دانش حرفه‌ای بر خودکارآمدی تدریس مثبت و معنادار باشد.

دیگر یافته‌های این پژوهش نشان داد که اثر مستقیم فرهنگ همکاری بر خودکارآمدی تدریس مثبت و معنادار بود که این یافته از جهاتی با یافته‌های پژوهش‌های [Hosseini Tabaghdehi & Taheri \(2025\)](#) و [Esmaili et al \(2020\)](#) همسو بود. در تبیین این یافته می‌توان گفت زمانی که معلمان در محیطی کار می‌کنند که بر پایه همکاری و مشارکت استوار باشد، اعتمادبه‌نفس و باور آنها به توانمندی‌های آنان درباره تدریس افزایش می‌یابد. این امر نه تنها به بهبود کیفیت آموزش می‌انجامد، بلکه انگیزه معلمان را برای یادگیری مستمر و به‌کارگیری روش‌های نوین تدریس نیز تقویت می‌کند. همچنین، فرهنگ همکاری به معلمان کمک می‌نماید تا از تجربه‌های دیگر معلمان بهره ببرند و چالش‌های آموزشی را با حمایت همکاران خود پشت سر بگذرانند.

که امر خود از طریق افزایش رضایت از زندگی شغلی معلمان باعث افزایش حس خودکارآمدی آنان می‌گردد. با توجه به مطالب مطرح شده، منطقی است که اثر فرهنگ همکاری بر خودکارآمدی تدریس مثبت و معنادار باشد.

افزون بر آن، اثر غیرمستقیم فرهنگ همکاری با میانجی دانش حرفه‌ای بر خودکارآمدی تدریس معنادار بود. پژوهشی در این زمینه یافت نشد، اما در تبیین این یافته می‌توان گفت که اثر فرهنگ همکاری بر خودکارآمدی تدریس با میانجی مکانیسم‌های شناختی و انگیزشی رخ می‌دهد. خودکارآمدی تدریس دارای جنبه‌هایی از مکانیسم‌های شناختی و انگیزشی است. زیرا از یک سو به ارزیابی درباره توانمندی‌های خود و از سوی دیگر به داشتن اعتمادبه‌نفس و انگیزه مثبت برای انجام فعالیت‌های مختلف اشاره دارد. بنابراین، دانش حرفه‌ای می‌تواند میانجی مناسبی بین فرهنگ همکاری و خودکارآمدی تدریس باشد. در نتیجه، می‌توان استنباط کرد که افزایش فرهنگ همکاری در معلمان می‌تواند به بهبود دانش حرفه‌ای آنان کمک کند و در نتیجه سبب ارتقای خودکارآمدی تدریس معلمان گردد؛ به طوری که ارتباط میان تاثیر فرهنگ همکاری و خودکارآمدی تدریس می‌تواند به بهبود کیفیت آموزشی و ارتقای نتایج یادگیری دانش‌آموزان منجر شود. با توجه به مطالب مطرح شده، منطقی است که اثر فرهنگ همکاری با میانجی دانش حرفه‌ای بر خودکارآمدی تدریس مثبت و معنادار باشد.

پژوهش حاضر به دلیل پراکندگی جامعه پژوهش با دشواری جهت تکمیل ابزارهای پژوهش مواجه بود و فقط بر روی معلمان شهر بناب بدون توجه به جنسیت آنان انجام شد. بنابراین، انجام پژوهش بر روی معلمان سایر شهرها و حتی بر روی مدیران و معاونان و افزون بر آن، بررسی روابط متغیرهای پژوهش حاضر به تفکیک جنسیت معلمان می‌تواند نتایج مفیدی در پی داشته باشد. طبق نتایج این پژوهش، مدیران، مسئولان و برنامه‌ریزان نظام آموزشی برای بهبود خودکارآمدی تدریس معلمان می‌توانند از طریق برنامه‌های آموزشی زمینه را برای ارتقای فرهنگ همکاری و دانش حرفه‌ای معلمان فراهم آورند. همچنین، برگزاری جلسه‌های هفتگی یا ماهانه بین معلمان پایه‌های مختلف برای تبادل تجربه‌های آموزشی، روش‌های نوین تدریس و حل مسائل مشترک پیشنهاد می‌شود. طراحی و اجرای کلاس‌هایی با همکاری دو یا چند معلم به صورت همزمان می‌تواند باعث ارتقای تعامل حرفه‌ای و یادگیری متقابل در معلمان شود. آخرین پیشنهاد طراحی دوره‌های عملی برای روش‌های نوین تدریس، مدیریت کلاس، ارزشیابی پیشرفت تحصیلی و مهارت‌های ارتباطی با هدف افزایش اعتمادبه‌نفس و تسلط معلمان بر کلاس می‌باشد.

موازین اخلاقی

برای نمونه‌ها اهمیت و ضرورت پژوهش تبیین و درباره رعایت موازین اخلاقی توجیه شدند.

تشکر و قدردانی

در پایان پژوهش، از نمونه‌ها به دلیل شرکت در پژوهش و پاسخ به ابزارهای پژوهش تقدیر و تشکر به عمل آمد.

مشارکت نویسندگان

نویسندگان با هم مشارکت داشتند.

تعارض منافع

بین نویسندگان این پژوهش هیچ تضاد منافی وجود نداشت.

References

- Arai, Y., Yoshino, G., Ohta, K., Okanishi, T., Kakee, S., Mino, Y., & et al. (2024). Impact of clinical clerkship integrated with clinical ladder on attending physicians' teaching self-efficacy. *BMC Medical Education*, 24(1), 400. <https://doi.org/10.1186/s12909-024-05396-0>

- Buric, I., Jaksic, K., & Balaz, B. (2024). Teacher self-efficacy and teaching quality: A three-wave longitudinal investigation. *International Journal of Psychology*, 59(6), 1317-1325. <https://doi.org/10.1002/ijop.13255>
- Chunta, A. M., & DuPaul, G. J. (2022). Educational diagnostic label and teacher self-efficacy: Impact on classroom intervention choice. *School Psychology*, 37(4), 298-308. <https://doi.org/10.1037/spq0000509>
- Duckers, C., Gold, B., & Holodynski, M. (2026). How professional knowledge and general cognitive abilities relate to pre-service teachers' professional vision. *Thinking Skills and Creativity*, 59, 101970. <https://doi.org/10.1016/j.tsc.2025.101970>
- Esmaili, E., Sameri, M., & Hassani, M. (2020). The role of organizational trust, collaboration among teachers, and participatory decision making in teaching activities with mediation role of teachers' self-efficacy. *Journal of Curriculum Studies*, 15(56), 141-166. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.17354986.1399.15.56.6.2>
- Hadad, S., & Deshen, M. (2025). Adapting to crisis: Assessing teacher self-efficacy, stability, and ICT support within emergency remote teaching and learning environments. *Learning Environments Research*, 1, 1-22. <https://doi.org/10.1007/s10984-025-09539-y>
- Hajovsky, D. H., Chesnut, S. R., & Jensen, K. M. (2020). The role of teachers' self-efficacy beliefs in the development of teacher-student relationships. *Journal of School Psychology*, 82, 141-158. <https://doi.org/10.1016/j.jsp.2020.09.001>
- Hassani, D., & Ahmadi, E. (2015). The relationship between organizational culture and vocation development of teachers. *Educational Management Innovations*, 4(10), 7-18. <https://dorl.net/dor/20.1001.1.20081138.1394.10.4.1.8>
- Hoang, T. N., & Le, P. B. (2024). The influence of transformational leadership on self-efficacy and knowledge sharing of teachers: Moderating role of knowledge-oriented school culture. *VINE Journal of Information and Knowledge Management Systems*, 1(1), 1-17. <https://doi.org/10.1108/VJKMS-05-2023-0126>
- Hosseini Tabaghdehi, L., & Taheri, J. (2025). The relationship between school culture, teaching quality and creative self-efficacy of elementary school teachers. *New Advances in Educational Management*, 6(2), 1-20. <https://doi.org/10.22034/njournal.2025.504849.1013>
- Jensen, M. K., Houe, S. M. M., Bjerre-Christensen, U., Kingod, N. R., & Stenov, V. (2025). Needs assessment for developing a train-the-trainer educational program to improve healthcare professionals' knowledge and skills in older diabetes care. *Patient Education and Counseling*, 138, 109205. <https://doi.org/10.1016/j.pec.2025.109205>
- Jo, H. (2025). Interplay among collaborative culture, empowerment leadership, and IT work environment in the public sector: A mixed methods study. *International Journal of Information Management*, 82, 102883. <https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2025.102883>
- Justin, P., Dorard, G., Baudry, V., & Untas, A. (2022). Oncology healthcare professionals' knowledge, attitudes, and practices regarding young carers. *Patient Education and Counseling*, 105(7), 2524-2530. <https://doi.org/10.1016/j.pec.2022.01.014>
- Kapogiannis, G., & Sherratt, F. (2018). Impact of integrated collaborative technologies to form a collaborative culture in construction projects. *Built Environment Project and Asset Management*, 8(1), 24-38. <https://doi.org/10.1108/BEPAM-07-2017-0043>
- Laing, E., Kiss, N., Krishnasamy, M., Gough, K., & Michael, M. (2022). Exploring health professional knowledge and management of nutritional complications in neuroendocrine cancer patients: Results of an international multidisciplinary survey. *Clinical Nutrition ESPEN*, 49, 466-473. <https://doi.org/10.1016/j.clnesp.2022.02.124>
- Latif, M., Iftikhar, Y., Ferasso, M., & Danish, R. Q. (2025). Exploring the nexus of collaborative culture, absorptive capacity, and ICT as catalysts for frugal innovations. *Technology in Society*, 82, 102927. <https://doi.org/10.1016/j.techsoc.2025.102927>
- Liu, H. Y., Wang, I. T., Han, H. M., Huang, D. H., & Hsu, D. Y. (2019). Perceived self-efficacy of teaching for creativity among nurse faculty in Taiwan: A preliminary study. *Nursing Education Perspectives*, 40(6), 19-21. <https://doi.org/10.1097/01.nep.0000000000000570>

- Lopez, M. A., Reznik, S. J., Klodnick, V. V., Cohen, D., Myers, N., Rousseau, J. F., & et al. (2025). Creating a collaborative culture of learning within a network of community mental health early psychosis programs in Texas. *Schizophrenia Research*, 276, 1-7. <https://doi.org/10.1016/j.schres.2024.12.009>
- Maamri, H., Ayed, H. B., Hmida, M. B., Trigui, M., Baklouti, M., Ben Jemaa, M. B., & et al. (2024). Effectiveness of a training program on health-care professionals' knowledge and practices regarding thermo-sensitive reusable medical devices disinfection: A quasi-experimental study. *Infection, Disease & Health*, 29(1), 1-7. <https://doi.org/10.1016/j.idh.2023.07.004>
- Moradi, Sh., & Shahmohammadi, A. (2024). The effect of transformational leadership on teachers' self-efficacy with the mediating role of knowledge sharing and knowledge-based school culture. *Journal of Academic Management*, 3(2), 104-121. <https://doi.org/10.22034/jam.2024.63802>
- Nguyen, D., Pietsch, M., & Gumus, S. (2021). Collective teacher innovativeness in 48 countries: Effects of teacher autonomy, collaborative culture, and professional learning. *Teaching and Teacher Education*, 106, 103463. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2021.103463>
- Oden, T. N., Doruker, N. C., & Korkmaz, F. D. (2024). Perioperative health care professionals' knowledge of evidence-based inadvertent perioperative hypothermia management. *Journal of PeriAnesthesia Nursing*, 39(5), 789-794. <https://doi.org/10.1016/j.jopan.2023.12.009>
- Ozdogru, M., Tulubas, T., Karakose, T., Kanad, S., Kardas, A., & Papadakis, S. (2025). How does teacher self-efficacy mediate the relationship between student outcomes and principal leadership for learning? Results from meta-analytic structural equation modelling (MASEM). *Acta Psychologica*, 258, 105144. <https://doi.org/10.1016/j.actpsy.2025.105144>
- Safari, A., Abdollahi, B., & Sabouri, F. (2019). The impact of collaboration between school teachers on process quality improvement teaching-learning. *School Administration*, 7(3), 179-193. <https://doi.org/10.34785/J010.1398.712>
- Salari, S., & Aminbeidokhti, A. A. (2022). A study of the correlation between teachers' self-efficacy and knowledge management and teachers' professional development in the city of Birjand. *Quarterly Journal of Education*, 38(3), 125-142. <https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.10174133.1401.38.3.7.9>
- Stronge, J. H. (2018). *Qualities of effective teachers*. 3rd Edition, https://files.ascd.org/staticfiles/ascd/pdf/siteASCD/publications/books/QualitiesOfEffectiveTeachers3rdEd_Stronge_0318.pdf
- Tschannen-Moran, M., & Hoy, A. W. (2001). Teacher efficacy: Capturing an elusive construct. *Teaching and Teacher Education*, 17(7), 783-805. [https://doi.org/10.1016/S0742-051X\(01\)00036-1](https://doi.org/10.1016/S0742-051X(01)00036-1)
- Usman Shehzad, M., Zhang, J., & Ba Le, Ph. (2021). Role of collaborative culture and knowledge management process for stimulating radical and incremental innovation: A comparative moderation approach. *Business Process Management Journal*, 27(7), 2021-2050. <https://doi.org/10.1108/BPMJ-02-2021-0070>
- Zhao, X., Yang, P., Zhang, X., & Li, N. (2025). Revolutionizing faculty's intrinsic work motivation in China: A novel serial mediation model integrating value-based leadership, growth mindset, and teaching self-efficacy. *PLOS One*, 20(1), e0313392. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0313392>